

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠIKANY A DALŠÍM PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

ŠKOLNÍ ROK 2022/2023

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Základní škola Soběslav, Dr. E. Beneše 50/II, Soběslav 392 01
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Vlastimil Říha
Telefon na ředitele	381 524 015
E-mail na ředitele	vlriha@zs-ebeso.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Věra Štěchová
Telefon	381 521 223, 734 230 192
E-mail	vstechova@zs-ebeso.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Lucie Michalčíková
Telefon	381 523 654, 734 230 191
E-mail	lmichalcikova@zs-ebeso.cz

Jméno a příjmení školního psychologa	Mgr. Jan Plašil
Telefon	775 898 867
E-mail	jplasil@zs-ebeso.cz

	Počet tříd	Počet žáků
ZŠ – I. stupeň	13	286
ZŠ – II. stupeň	13	244
Celkem	26	530

Použité zkratky:

Strategie prevence – zkráceno-Strategie předcházení šikany a dalším projevům rizikového chování

SPJ – Sociálně patologické jevy

RCH- Rizikové chování

NNO – Nestátní neziskové organizace

ŠMP – Školní metodik prevence

OMP – Okresní metodik prevence

VP – Výchovný poradce

A. ZMAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE, PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP

VSTUPNÍ INFORMACE A JEJICH ZDROJE

1. Sociální a jiné okolí školy

Strategie prevence pro školní rok 2022/2023 vychází ze závěrů a hodnocení Strategie prevence RCH předchozího školního roku. Preventivní působení by se mělo týkat celkem 530 žáků, z toho 244 žáků z druhého stupně školy, mělo by se prolínat každodenním životem školy, nenásilně se objevovat v různorodých předmětech a činnostech, v mimoškolních aktivitách apod.

Strategie dále vychází ze skutečnosti (zjištěné v rámci anket, dotazníkového šetření, besed, rozhovorů, diskusí se žáky, rodiči i pedagogy, ze šetření policie, ze spolupráce se SZO...), ze které vyplývá, že žáci užívají příležitostně i pravidelně legální návykové látky (cigarety, alkohol, nově nikotinové sáčky), přicházejí do styku s nelegálními látkami, se kterými někteří experimentují (marihuana), také se nevyhýbají záškoláctví a projevům agresivity, násilí a zneužívání sociálních sítí, vandalismu v prostorách školy.. Objevily se i případy skrytého záškoláctví, případy sebepoškození, poruchy příjmu potravy. Strategie prevence reaguje na poměrně časté agresivní chování jednotlivců i na šikany, kyberšikany mezi žáky. Budeme se proto stále intenzivně zabývat prací s třídními kolektivy, pozorováním a sociometrií třídních kolektivů, budeme se věnovat vztahům mezi žáky jednotlivých tříd, monitorovat situaci ve třídách, věnovat se kolektivům, které byly ohroženy, a třídám, které byly vyhodnoceny jako rizikové. Také se budeme věnovat práci se žáky, kteří svým nevhodným chováním narušují proces výuky, vztahy v kolektivu, ohrožují ostatní žáky.

Budeme se soustředit na nenásilné zapojování žáků s OMJ do života školy a třídních kolektivů.

2. Informace od pedagogů

/ získány v rámci pedagogických a pracovních porad, při osobním kontaktu se ŠMP, VP, školním psychologem, speciálními pedagogy, dotazníky.../

- ve zvýšené míře řeší agresivní chování žáků v kolektivu třídy, družiny, a to především v mladším školním věku

- objevilo se i agresivní a vulgární chování žáků k pedagogům

- setkávají se s absencí žáků, kterou rodiče účelově podporují, omlouvají své dítě při bezdůvodné absenci ve škole, podporují tak skryté záškoláctví

- pozitivně hodnotí pomoc OMP, VP, ŠMP, speciálních pedagogů, školního psychologa při řešení problémových situací, při zajišťování akcí v rámci DVPP, dny věnované třídnímu kolektivu

- mají zájem o další vzdělávání v oblasti prevence /práce se žákem, který má prospěchové a kázeňské problémy a jednání s rodiči takového žáka, práce se žákem agresivním, téma šikany a kyberšikany, práce s třídním kolektivem, vedení třídnických hodin.../

- mají problémy při jednání s některými rodiči a spoluprací s rodinou, rodiče často neplní dohodnutá pravidla, která jsou důležitá pro odstranění a zmírnění řešených problémů, nevyužívají dohodnutou pomoc s odbornými pracovišti, doporučenými specialisty.

3. Informace od rodičů

/získány především v rámci rodič. schůzek, konzultací, mimořádných schůzek, při řešení mimořádných situací a RCH dětí, z jednání školní rady, rady rodičů/

- rodiče upozorňují učitele, vychovatelky na nevhodné chování dětí v kolektivu třídy a družiny /upozornění se často týkala agresivního chování jednotlivce nebo skupiny žáků ke spolužákům/
- rodiče jsou si vědomi, že děti experimentují s legálními NL, že některé tyto látky užívají pravidelně

- rodiče jsou dostatečně informováni o novém jevu, kdy děti používají nikotinové sáčky, kladně hodnotí informovanost i řešení vzniklé situace ve škole mezi žáky

- rodiče často vědí o záškoláctví a snaží se ve spolupráci se školou hledat příčiny tohoto chování a předcházet mu /někteří rodiče využijí pomoc odborníků, někteří ji naopak dlouhodobě odmítají/

- vyjadřují převážně spokojenost s pravidly platícími ve škole, s prací třídních učitelů, s chováním ostatních žáků k jejich dítěti, s řešením výchovných problémů...

4. Informace od žáků

/získány prostřednictvím besed, diskusí, pohovorů, anket, dotazníků, schránky důvěry + informace z diagnostických šetření ve třídách.../

- starší žáci mají zkušenosti s experimentováním s NL / cigarety, alkohol, nikotinové sáčky, žvýkácký tabák, marihuana/

- někteří žáci kouří pravidelně a pravidelně pijí alkohol

- někteří žáci se sebepoškozují, mají psychické problémy, které řeší psycholog, psychiatr

- mají zájem o informace z oblasti NL, sexuální výchovy, právního řádu, péče o tělo – sebepoškozování, psychologie

- pozitivně hodnotí akce v rámci Strategie prevence/ Den naší třídy, Ministart, Naše třída.../

- žáci 8. a 9.tříd mají zájem o návštěvu K-CENTRA- AURITU a podobných zařízení

- některé třídy považují za nedobré vztahy ve třídě nebo s některými spolužáky, také se žáky jiných tříd /agresivní formy chování, zneužívání sociálních sítí –kyberšikana/

- sami sebe často hodnotí jako neukázněné v některých hodinách

5. Hodnocení Strategie prevence minulého školního roku

(vyjádření školního metodika prevence, názoru, zkušenosti, postoje, hlediska)

Velkým přínosem je práce školního psychologa, který se může ve větší míře zabývat prací s třídními kolektivy, jednotlivými žáky a rodiči, spoluprací s pedagogy. Má prostor pro šetření ve třídách a následnou cílenou a dlouhodobou práci s dětmi, jejich rodiči, třídními učiteli, odborníky...

Velmi pozitivně hodnotím zařazení třídnických hodin v některých třídách, jejichž program je zaměřen na řešení aktuálních problémů ve třídě, posílení pozitivních vztahů v kolektivu, posílení soudržnosti, upevňování pravidel chování. Přínosná je úzká spolupráce ŠMP, VP, speciálních pedagogů, školního psychologa, TU, vedení školy, odborníků a specializovaných pracovišť při řešení aktuálně vzniklých problémů. Nepostradatelnou se stala spolupráce se SVP v Českých Budějovicích a v Táboře, s adiktologickým centrem ANA v Táboře, Městskou policií v Soběslavi, SZO při MÚ v Soběslavi, spolupráce s okresní metodičkou prevence rizikového chování Ing. M. Váchovou. Ta pomáhala při sociometrických šetřeních ve třídách, následných programech, které navazovaly na výsledky šetření a pozorování třídních kolektivů, pomáhala třídním učitelům se stanovením pravidel ve třídách i s vedením třídních kolektivů a s prací s problémovými žáky, vedla intervenční programy ve

třídách, kde byla zjištěna šikana a jiné problémové chování žáků v kolektivu. Úzce spolupracovala se školním psychologem.

Osvědčilo se okamžité řešení problémů v chování i vzdělávání žáků s rodiči, zápis ze schůzek se stanovením dílčích úkolů a kontrola jejich plnění při setkávání rodičů a pedagogů.

Problémy vidím v komunikaci s některými rodiči, někteří přímo odmítají spolupráci se školou, někteří nedodrží a neplní smluvené postupy a úkoly ze schůzek, nespolupracují důsledně, nevyužívají nabídnutou pomoc ve specializovaných zařízeních, pomoc odborníků. Podporují záškoláctví svých dětí. V několika případech bylo nutno požádat o pomoc kurátorky SZO v Soběslavi, Táboře i dalších městech podle trvalého pobytu žáka.

Učitelé, žáci i rodiče by měli více využívat možnosti spolupráce se školním psychologem, školní speciálními pedagogy, okresní metodičkou prevence a jinými odborníky.

Všichni žáci i učitelé by se měli zaměřit se na budování kvalitních vztahů v kolektivu třídy, na vzniklé problémy reagovat okamžitě. Učitelé by měli být důslední při řešení problémových situací, při porušování školního řádu by měli postupovat jednotně a dbát na dodržování všech dohodnutých pravidel.

Podarilo se okamžitě a efektivně vyřešit problémy s užíváním a distribucí nikotinových sáčků ve škole i na veřejnosti, získat podporu a spolupráci většiny rodičů. Důležitým krokem byla osvěta v rámci pedagogického sboru, třídních kolektivů i rodičů.

Nepodařilo se vyřešit záškoláctví s podporou rodičů u několika žáků, přestože jsme úzce i intenzivně spolupracovali se SZO.

Nepodařilo se odhalit viníky vandalismu na WC.

B. CÍLE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE

Dlouhodobé:

- podporovat práci třídního učitele v třídním kolektivu / je nutno uvědomit si, že třídní učitel se stává sociálním manažerem a vede třídu jako sociální skupinu/, TU by se měl dále vzdělávat a informovat o možnostech a metodách práce se třídou – vedení třídnických hodin, práce a program při „dnech třídy“, řešení problémového chování žáků ve třídě, využití sociometrie pro práci TU s kolektivem

- využívat služby školního psychologa/poradnictví pro žáky, rodiče, učitele, sociometrie, práce se třídou.../

- zařazovat dlouhodobější programy prevence /PORCETA, AURITUS, Etické dílny, PORTUS.../

- pokračovat v DVPP podle potřeby a zájmu v oblasti problematiky RCH

- získávat rodiče ke spolupráci se školou / MINISTART, neformální setkávání – jarmarky, soutěže, doprovod třídy na třídní akce.../

- zařadit osvětu pro rodiče, učitele i žáky v oblasti bezpečného užívání sociálních sítí / přednáška Virtuální svět a jeho nástrahy – Ing. P. Šmíd, přednáška Vztahy a my - PhDr. J. Svoboda /

- budovat příjemné sociální klima ve škole i v jednotlivých třídách/třídnické hodiny, společné akce/

- důsledně se zaměřovat na dodržování pravidel slušného a tolerantního chování
- pokračovat v realizaci, využití Metodického pokynu pro řešení šikany, soustředit se na promyšlené a efektivní aktivity při prevenci šikany, zaměřit se především na prevenci kyberšikany /bezpečné užívání moderních technologií/ - informovanost učitelů, zpracování metod a postupů prevence
- v souvislosti s realizací školního vzdělávacího programu školy nadále hledat další možnosti rozvíjení kompetencí žáků důležitých pro „zdravý život“
- vést žáky k objektivnímu hodnocení a sebehodnocení a jeho využití při dalším rozhodování, práci
- aktivně se zapojit do projektu AKTIVNÍ ŠKOLA /www.proskoly.cz/
/ zapojit všechny pedagogy, promyšleně a účelně využívat nabídku sociometrických dotazníků
- Klima školy, Klima třídy a dále s nimi pracovat, pracovat s testy k volbě povolání, kvízy.../
- spolupracovat s okresní metodičkou prevence při přípravě preventivních programů, při konzultacích
- spolupracovat se SZO Městského úřadu v Soběslavi /kurátorkou Bc. M. Matějkovou/
- shromažďovat materiály důležité pro informovanost pedagogů, jejich další práci se žáky i odborné znalosti a dovednosti v oblasti RCH, umísťovat je do počítačového systému školy – „L“ pod názvem PREVENCE

Krátkodobé:

- SEZNÁMIT DŮSLEDNĚ ŽÁKY SE ŠKOLNÍM ŘÁDEM, upozornit na změny /UKLÁDÁNÍ MOBILNÍCH TELEFONŮ DO SKŘÍŇKY/, dbát na dodržování!!!!
- využívat služby školního poradenského pracoviště, informovat žáky, rodiče o možnosti poradenství školního psychologa přímo ve škole
- zaměřit se na práci s kolektivy tříd, kde došlo k větším změnám /třídy rozdělené, třídy s novými žáky, problémové kolektivy.../
- nepřehlížet a okamžitě řešit agresivní formy chování i zdánlivě nepodstatné, drobné projevy takového chování ihned podchytit, řešit, diskutovat v kolektivu třídy, stanovovat jasná pravidla chování ve třídě, ve škole i mimo školu
- snižovat počet zameškaných neomluvených/omluvených hodin, zaměřit se na spolupráci s rodiči při omlouvání dítěte /kontaktovat rodiče při podezřelé nepřítomnosti – opakující se v určité dny, při určitých předmětech, akcích, časté nepřítomnosti konzultovat, stanovit jasná pravidla pro omlouvání a případnou kontrolu časté nepřítomnosti v souladu se školním řádem/, sledovat možné skryté záškoláctví
- vést žáky ke správnému ukládání rizikových předmětů, hl. mobilů, peněženek, do vlastní zamykací skříňky, upozornit na ukládání takovýchto předmětů při TV na určené místo/, předcházet tak krádežím, ztrátám

- setkávat se se zákonnými zástupci při řešení problémů dětí, navrhnout společné řešení a postupy rodiny a školy při nápravě, vést rodiče k vyhledávání pomoci u odborníků, spolupráci – TU, ŠMP, VP, spec. pedagog, školní psycholog
- zvyšovat informovanost žáků o nebezpečí nových technologií, o kyberšikaně, o ochraně a možnosti zneužití osobních údajů
- zařadit výše uvedená témata do DVPP v rámci celého pedagogického sboru /seminář Kyberšikana a jiné nástrahy virtuálního světa/
- zařadit přednášku s besedou pro rodiče na téma bezpečné chování na sociálních sítích /Virtuální svět a jeho nástrahy/
- podpořit práci TU především v 6. a 7.třídách /spolupráce se školním psychologem, OMP, intervenční programy, monitoring, sociometrická šetření., vedení třídních učitelů v práci se třídou, žáky, jejich zákonnými zástupci, popř. specialisty.../
- soustředit se na nenásilné zapojování žáků s OMJ do života školy a třídních kolektivů
- předcházet vandalismu /dozory, pozorování../
- využívat nabídku ve složce PREVENCE v počítač. systému školy na „L“ – pedag. pracovníci

C. PREVENTIVNÍ PROGRAM

Formy rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování dětí a mládeže:

- **Interpersonální agresivní chování** – agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- **Delikventní chování** ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejství a další trestné činy a přečiny
- **Záškoláctví** a neplnění školních povinností
- **Závislostní chování** – užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- **Rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů**
- **Rizikové chování v dopravě, prevence úrazů**
- **Spektrum poruch příjmu potravy**
- **Negativní působení sekt**
- **Sexuální rizikové chování**

Primární prevence rizikových projevů chování u žáků je zaměřena především na:

- a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:
 - záškoláctví,

- šikanu, násilí,
 - divácké násilí,
 - kriminalitu, delikvenci, vandalismus,
 - závislost na politickém a náboženském extremismu ,
 - rasismus, xenofobii,
 - užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky),
 - onemocnění HIV/AIDS a dalšími nemocemi šířícími se krevní cestou,
 - poruchy příjmu potravy,
 - netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling),
- b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:
- domácího násilí,
 - týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
 - ohrožování výchovy mládeže,
 - poruchy příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

I. PRÁCE PEDAGOGICKÉHO SBORU A VEDENÍ ŠKOLY

1. V oblasti přímé práce pedagogů

V následujícím školním roce:

- žáky důkladně seznámit se školním řádem, důsledně a jednotně postupovat při vzdělávání a výchově, dbát na **do držování školního řádu** – všichni PP
- přiměřeně věku **seznámit žáky s možnostmi využití ŠKOLNÍHO PORADENSKÉHO PRACOVÍŠTĚ, které tvoří VP, ŠMP, ŠKOLNÍ PSYCHOLOG, SPECIÁLNÍ PEDAGOGOVÉ** /s možnostmi a místem konzultací i dalších setkání, se Strategii prevence – TU na 1.st., ŠMP a TU na 2.st.
- upozornit žáky na možnosti využití **schránky důvěry** – TU, ŠMP
- zaměřit se na **DVPP** v oblasti RCH: / vedení školy, VP, ŠMP, školní psycholog/
- zúčastnit se naplánovaných seminářů /Nebezpečí sociálních sítí, kyberšikana – PORTUS Prachatice + Lidský vztah jako nosný prvek komunikace mezi učiteli a žáky, rodiči žáky vzájemně PhDr. J. Svoboda/
- zajistit účast rodičů na semináři Děti a virtuální svět – PORTRUS Prachatice, Ing. P.Šmíd – ŠMP, TU
- dále **rozvíjet spolupráci školy a rodiny**, být s rodiči v úzkém kontaktu, získávat rodiče ke spolupráci, vést je k **využívání poradenských služeb**, které škola nabízí – všichni PP
- zaměřit se na prevenci **šikany a zneužívání moderních technologií, především na prevenci kyberšikany / bezpečný internet, ochrana osobních údajů**/- učitelé informatiky, TU, ŠMP
- žáci vyšších ročníků budou informováni o **zákazu držení, distribuce a užívání návykových látek, včetně nikotinových sáčků** (viz školní řád, příslušné zákony) a o působení těchto látek na organismus člověka, především na organismus dětí a mladistvých- vyučující Ov, Vz, Př, TU

- do **poučení o bezpečnosti** a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečí užívání NL a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami- TU
- včas rozpoznávat a řešit rizikové chování v kolektivu třídy a rozvíjet pozitivní vztahy v celém třídním kolektivu i mezi jednotlivci, mladšími i staršími žáky /**sociometrické dotazníky**, Klima třídy, Klima školy na www.proskoly.cz, další dle potřeby/
- rozvíjet **pozitivní vztahy v třídním kolektivu** – dále zařazovat zážitkovou pedagogiku- „dny třídy“
- zařadit **třídnické hodiny** za účelem řešení problémů ve třídě, upevnění vztahů, soudržnosti kolektivu
- netolerovat, odhalovat, okamžitě řešit **agresivní formy chování**
- sledovat, řešit záškoláctví i možné skryté **záškoláctví** s podporou zákonných zástupců
- vypracovat **PRAVIDLA NAŠÍ TŘÍDY** a **DBÁT NA JEJICH DODRŽOVÁNÍ**, aktualizaci
- **začleňovat žáky s OMJ do života školy i kolektivu třídy**

- o události držení, distribuce, užití OPL sepiše učitel stručný záznam s vyjádřením žáka /zejména odkud, od koho NL má/ a postupuje podle metodického postupu v příloze tohoto dokumentu

- při prevenci, řešení šikany, pouhém podezření na takové chování TU postupuje podle Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování... /viz příloha/

- při řešení záškoláctví se TU drží pokynů uvedených v příloze/ + zápis z jednání s rodiči... JEDNOTLIVÉ TISKOPISY NAJDETE V BAKALÁŘÍCH NA „L“. /kopie zápisů o projednání RCH se ukládají u ŠMP/

2. Plán vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence RCH

Název a odborné zaměření vzdělávání	Realizátor – organizace, odborník
Práce s třídním kolektivem, třídnické hodiny /dle zájmu/	Ing. Monika Váchová, OMP
<u>Kyberšikana a jiné nástrahy virtuálního světa</u>	PORTUS Prachatice Ing. Šmíd
<u>Lidský vztah jako nosný prvek komunikace mezi učiteli a žáky, rodiči, žáky vzájemně</u>	PhDr. Jan Svoboda
Dále dle aktuální nabídky, zájmu...	

3. Plán vzdělávání ŠMP v oblasti prevence RCH

Název a odborné zaměření vzdělávání	Realizátor – organizace, odborník
Krajská konference primární prevence RCH a prevence kriminality	PORTUS Prachatice
viz bod 2	
Dále dle aktuální nabídky.	

II. SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI

1. Způsoby seznámení rodičů s činností ŠMP , možnostmi spolupráce a Strategií prevence

- webové stránky školy
- Dopis pro rodiče – seznámení s preventivními aktivitami školy /na webu školy/
- třídní schůzky, konzultační odpoledne
- mimořádné schůzky s rodiči
- nabídka konzultačních hodin a pomoci PORADENSKÉHO PRACOVIŠTĚ ŠKOLY /VP, ŠMP, speciálních pedagogů, školního psychologa –viz žákovské knížky, rodičovské schůzky.../
- nástěnky
- žákovská knížka

2. Aktivity pro rodiče

Název aktivity	Realizátor, přednášející
Virtuální svět a jeho nástrahy – přednáška s besedou	PORTUS Prachatice, Ing. Petr Šmíd
Dotazníky dle potřeby.	

3. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

Název aktivity	Vedoucí programu
Den otevřených dveří	vedení školy
Třídní schůzky a konzultační odpoledne	1.-9.třídy
MINISTART- pomoc při přípravě a zabezpečení, účast rodičů	TU 6.tříd, popř. dalších tříd
Besídky- mikulášské, vánoční, velikonoční	TU 1.st.
Slavnostní předávání vysvědčení žákům 9.ročníku	TU
Sběr papíru	TU 9.tříd
Den tatínek	TU 1.st.
Den maminek	TU 1.st.
Setkávání s rodiči - besídky	TU 1.st.
Školní jarmarky	TU 1.st.
Slavnostní předávání vysvědčení a další pozvání do venkovní učebny	TU 1.a 2.st.
Výlety, exkurze – pomoc rodičů při přípravě a zabezpečení akcí, dohledu	TU 1.a 2.st.

III. PROGRAM PREVENTIVNÍCH AKTIVIT PRO ŽÁKY ŠKOLY

1. Způsob seznámení žáků s činností ŠMP, možnostmi pomoci a Strategií prevence

1. stupeň

- seznámení s prací ŠMP a Strategií prevence třídním učitelem přiměřeně věku, zápis konzultačních hodin, telefonních čísel do žákovské knížky, seznámení s možnostmi využití schránky důvěry, možnostmi a nabídkou pomoci a setkání se ŠMP

2. stupeň

- seznámení s prací ŠMP v 6. třídách, seznámení se Strategií prevence, sídlem ŠMP, s využíváním schránky důvěry, s možnostmi konzultací a pomoci
- připomenutí činnosti ŠMP v ostatních třídách, s nabídkou konzultací, pomoci apod.
/ třídní učitelé/

1. a 2. stupeň

- webové stránky školy
- žákovská knížka
- školní řád
- konzultační hodiny a telefonní čísla VP, ŠMP, školního psychologa, speciální pedagožky uvedeny v žákovské knížce
- schránka důvěry a informační nástěnka u schránky
- informační nástěnky v přízemí 2.stupně
- školní noviny
- generální souhlas

2. 1. Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce

Jde o aktivity, které nereagují na aktuální problémy a týkají se všech tříd v daném ročníku: *např. zvyšování sebevědomí žáků, komunikativní dovednosti, konstruktivní řešení problémů, schopnost klást otázky a vyjádřit svůj názor, řešení stresu, učení vzájemné pomoci, schopnost říci si o pomoc a vědomí kam se v jakých záležitostech obrátit, vyrovnání se s neúspěchem, obrana před manipulací, předávání informací a prožitkové programy zaměřené na dodržování práva, na prevenci závislosti na návykových látkách včetně alkoholu a tabáku, gamblingu, rasismu, sexuálního a jiného zneužívání, působení sekt a některých nových náboženských směrů,...)*

1.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Prvouka	Cesta do školy- osobní bezpečí, dopravní výchova Ve škole- pravidla chování, školní řád Moje rodina- vztahy v rodině Péče o zdraví- zdravý životní styl, osobní hygiena Volný čas- správné a nesprávné využití, zájmy, záliby Oslavy- svátky, narozeniny, Vánoce, Velikonoce- Umíme slavit? Volba povolání - hodnoty Moje rodina, kamarádi- vztahy, sounáležitost, vzájemná pomoc, spolupráce Člověk ve společnosti- společenské postavení, místo, kde žijeme
Český jazyk	Literární hrdina – vlastnosti, chování, hledání vzorů Pohádky – ponaučení, vzor v kladném hrdinovi, potrestání zla
Tělesná výchova	nastavení a dodržování pravidel, tolerance k odlišnostem
Výtvarná výchova	Můj kamarád- hodnota přátelství Moje zážitky- ztvárnění skutečnosti na základě vl. Prožitku Moje tělo- otisky lidského těla, poznávání sebe sama

2.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Prvouka	Dopravní výchova- BESIP Rodina- vztahy, pocit bezpečí, jistoty Komunikace- zásady, nácvik Škodlivé vlivy na zdraví člověka- rozpoznávání, řešení, nácvik chování- modelové situace. Prevence Zdravá výživa- jídelníček, alkohol? Linka důvěry- nácvik komunikace, další důležité kontakty
Český jazyk	Literární hrdina- vlastnosti, chování, hledání vzorů
Výchova výchova	Můj kamarád- hodnota přátelství

3.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Prvouka	„Co kdyby...“ – řešení modelových situací, nácvik způsobů chování v kriz. Situacích, účelné chování v případě ohrožení, pomoc sobě i druhým, šikana Vztahy mezi lidmi- přítel, kamarád a jeho vlastnosti, spolužáci a chování v kolektivu třídy, chování v rodině, hraní rolí, situační hry Ochrana proti nemocem- očkování, léky, pravidelné lékařské prohlídky Pomoc lidem starým, nemocným a postiženým- solidarita Volný čas-správné vyplnění volného času, scénky
Tělesná výchova	FAIR PLAY –nastavení a dodržování pravidel, tolerance k odlišnostem
Český jazyk	Hrdina – jeho vlastnosti a chování, dokončení příběhu Scénky, rozhovor- správná komunikace
Výtvarná výchova	„Můj volný čas“ „Moji kamarádi“

4.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Český jazyk	Škola nás zpátky do lavic volá- vztahy ve třídě, kamarádství, ohleduplnost, slušnost, taktnost, vzájemná pomoc Vánoce, Vánoce přicházejí- vztahy v rodině, povinnosti a práva členů rodiny, obdarovávání, rodinné oslavy, novoroční předsevzetí Svět her- hra fair- play, dodržování pravidel, umět přijmout porážku Škola základ života- vzájemné vztahy ve třídě i mimo ni, pravidla soužití Hrdinové dětských seriálů, filmů, knih- proč je obdivujeme, hledáme motivy činů těchto postav, řešení problémových situací – šikany
Vlastivěda	Kulturní život regionu- akce, muzea, rodáci /sounáležitost, vzory/
Výchova ke zdraví	Zdraví, hygiena, režim dne, první pomoc, výživa, rodinné role, zneužití, NL, linky a schránky důvěry, přivolání pomoci.
Tělesná výchova	pravidla fair- play, jak přijmout porážku...
Přírodověda	ochrana zdraví, zdravý životní styl, rodina, vztahy, pomoc rodičům, prarodičům, řešení konfliktů, osobní bezpečí, účelné chování při ohrožení, zneužívání NL

5.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Přírodověda Vlastivěda	<ul style="list-style-type: none">- utváření pozitivního vztahu k okolí /lidé a živ. Prostředí/- upevňování pocitu jistoty a bezpečí /rodina, kamarádi, škola/- pomoc s řešením problémů- prohlubovat vědomí sounáležitosti se třídou /zapojovat děti do různých rolí při skupinové práci/- učit děti umět se orientovat při střetu s realitou jako přímí účastníci nebo zprostředkovaně /TV, tisk/ a správně reagovat /násilí, drogy, agresivní reklama/- důraz na správný výběr volnočasových aktivit, sport, koníčky, čas strávený s rodinou
Český jazyk	Hola, hola, škola do lavic nás volá- chování ve škole, ve třídě, ŠJ, ŠD, dodržování školního řádu, vztahy v třídním kolektivu, kamarádství, přátelství, pomoc, zdvořilost, ohleduplnost, úcta, povinnosti a práva žáků Rodina- vztahy v rodině, komunikace, kouzelná slova, vzájemná úcta, omluva, rodinné oslavy, obdarovávání
Tělesná výchova	dodržování pravidel, vzájemná tolerance a pomoc
Anglický jazyk	kulturní odlišnosti – rozdíly mezi národy, zvyky, tradice - Vánoce, Velikonoce, Halloween tolerance a chápání rozdílů

6. ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Výchova ke zdraví	Zdravý životní styl- zdravá rodina, zdravá osobnost- práce s příběhy, modelové situace, hry „Dospívám“, „Na startu mužnosti“ –dospívání- besedy Osobní bezpečí- šikana, NL, znásilnění, zneužití – rozpoznání nebezpečí, ochrana, pomoc- Linka bezpečí- nácvik komunikace
Občanská výchova	Školní řád-pravidla soužití, práva, povinnosti Moje rodina- vztahy, ochrana dítěte, řešení problémových situací Žebříček hodnot- třídění a uvědomování si hodnot Ochrana kulturních a přírodních památek- prevence vandalismu
Zeměpis	Obyvatelstvo světa – rasismus, antisemitismus, náboženství /tolerance/
Anglický jazyk	Zdraví a volný čas, zdraví a stravování – kulturní zvláštnosti, tolerance /četba, rozhovor/
Český jazyk	Řeč a jazyk- vhodná volba jazykových prostředků, rozhovor Dopis- hodnota přátelství, rodinného zázemí- vyjádření prostřednictvím dopisu blízké osobě Popis- můj spolužák, můj učitel, vlastnosti Vypravování- dokončení příběhu, rozhodování při řešení náročných životních situací
Výtvarná výchova	Osobní bezpečí- nebezpečí týrání, zneužívání, chování v krizových situacích /malba/
Tělesná výchova	Ke sportu drogy nepatří Organizace vlastního pohybového režimu- využití nabídek sportovního vyžití
Informatika	Kyberšikana- pojem,nebezpečí, prevence

7.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Občanská výchova	Život mezi lidmi- komunikace ve škole, doma, mezi vrstevníky, vliv party /šikana, kyberšikana/ „Čas proměn“-dospívání- beseda Člověk a kultura- multikulturní výchova, masmédiá, reklama Majetek a bohatství- hodnoty, dobročinnost, solidarita, konzumní společnost, vandalismus
Český jazyk	Slova citově zabarvená- volba jazykových prostředků, slova hanlivá Diskriminace- cizí slova= cizí chování, diskuze Charakteristika- pojmenování vlastností osobnosti, popis chování- rozhovor nad motivací jednání člověka Vypravování- Příběh partv. hledání vzoru pro své chování
Anglický jazyk	Zdravá výživa- stravujeme se v zahraničí- Jiný kraj –jiný mrav /poslech, rozhovor, třídění informací
Výtvarná výchova	Ochrana životního prostředí a majetku /plakát/
Dějepis	Vandalové- vandalismus, nutnost ochrany kulturního dědictví /práce s historickými prameny, prevence vandalismu dnes, důvody vandalismu/ Islám, křesťanství- původ, znaky a projevy , svoboda náboženského vyznání, náboženský fanatismus /pracovní listy, práce ve skupinách/
Tělesná výchova	Zlepšení osobního pohybového režimu Pravidla FAIR PLAY, zdravá soutěživost
Informatika	Sociálně negativní jevy-vyhledávání informací, jejich třídění a prezentace- vytvoření přehledu specializované pomoci , kyberšikana

8.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Občanská výchova	Jednání- pasivní, agresivní, asertivní, schopnost jej rozlišit, sebeovládání, modelové situace, řešení konfliktů Charakter – sebepoznávání, vůle a volní vlastnosti Já- zdravé sebepojetí Můj vzor
Výchova ke zdraví	Zdravá výživa- poruchy příjmu potravy Prevence zneužívání NL- vliv NL na zdraví člověka Lidská sexualita- rizika Osobní bezpečí – šikana, využití www stránek
Český jazyk	Charakteristika- vlastnosti a motivace, nepřímá charakteristika Výtah- sebedůvěra , sebevědomí při vystoupení před posluchači Úvaha- respektování přesvědčení druhých lidí, vyjádření vlastních názorů Výpisky, výtah- práce s texty z www stránek na téma prevence R. John: Memento- prevence NL Drogy, šikana, mezilidské vztahy – diskuze, úvaha, charakteristika
Tělesná výchova	Příprava soutěží pro mladší žáky – důležitost stanovení pravidel a jejich dodržování Zlepšování tělesné zdatnosti
Přírodopis	Kouření- dýchací soustava Alkoholismus- trávicí, nervová a vylučovací soustava Sexuální chování- pohlavní soustava, rozmnožování, odpovědnost v partnerských vztazích Rasy, rasismus-kůže
Chemie	Kouření- jedovaté plyny, oxid uhelnatý
Výtvarná výchova	Prevence zneužívání NL, taktika reklamních agentur /návrh na reklamu/
Anglický jazyk	Volný čas – vandalismus, kouření, gamblerství /popis/ Sport- sport a drogy / rozhovor/ Jídlo- co je dobré a co zdravé? /popis odlišností /
Informatika	Šikana – orientace na www stránkách- nabídka pomoci, vyhledávání informací- zpracování- informační leták,.. Nebezpečí internetu, kyberšikana

9.ročník (třídy)

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)
Občanská výchova	Člověk a pracovní život- moje budoucnost Globální svět- globalizace, globální problémy a jejich řešení, tolerance, multikulturní výchova Právní ochrana- orgány právní ochrany, přestupek, trestný čin, trestní odpovědnost, soudy Životní perspektivy- hledání smyslu života
Výchova ke zdraví	Druhy závislostí- nebezpečí, prevence, pomoc v krizi, odborná pomoc- www stránky modelové situace, nácvik odmítnutí, chování v rizik. situacích Poruchy příjmu potravy Sekty a jejich nebezpečí Násilí ve společnosti, domácí násilí Sexuální výchova – odpovědné rozhodování, výběr partnera, sex. přenosné nemoci, plánované rodičovství, sex. odchylky, homosexualita, prostituce, promiskuita , nebezpečí HIV-AIDS
Český jazyk	Úvaha- uplatnění zkušeností, názorů, postojů- obhajoba, diskuze – pravidla Popis- literární postava- hledání vzorů Publicistické útvary- vyhledávání a třídění informací
Chemie	Alkoholismus- deriváty uhlovodíků-alkoholy Drogy-člověk proti sobě- chemie slouží i ohrožuje / vyhledávání a třídění informací, diskuze/
Anglický jazyk	Rodina v jiných zemích a kulturách- rasová tolerance, rasismus, multikulturní společnost /rozhovor, četba/ Oslava – alkohol a jeho tolerance v jiných kulturách/ vyhledávání informací, diskuze/ Jídlo a způsoby stravování- anorexie , bulimie /popis fotografie/
Výtvarná výchova	Rasismus, intolerance, xenofobie /portrét, vyjádření emocí- nenávisť, zloba, opovržení.../
Dějepis	Rasismus, antisemitismus a jejich nepřijatelnost z hlediska LP /film, beseda/ Příběhy bezpráví – beseda
Tělesná výchova	Školní olympiáda- zdravá soutěživost, pomoc při přípravě jednotlivých disciplín a organizaci dne, pravidla mladých rozhodčích, zodpovědnost Zlepšování tělesné zdatnosti, zdravý pohybový režim
Informatika	Šikana, kyberšikana a zákony, specializovaná pomoc, prezentace
Zeměpis	Obyvatelstvo světa – rasismus, antisemitismus, náboženství /tolerance/

Školní družina

Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)

Soužití v kolektivu – sestavování pravidel soužití v našem kolektivu na začátku školního roku.

Kamarádi – učíme se vzájemné spolupráci a toleranci.

Vymýšlíme, jak udělat druhému radost.

Komunitní kruh – v rámci vztahů hodnotíme, co se nám povedlo, co máme zlepšovat.

Osvojování vhodného chování na veřejnosti, připomínání významu „kouzelných“ slov.

Vážíme si vytvořených hodnot ve společnosti, v obci, ve škole.

Poznáváme jiné kultury, národy – všichni mají svá práva, na barvě pleti nezáleží.

Základní hygienické návyky – stolování, zásady zdravé výživy.

Pečujeme o své zdraví.

Běžná denní hygiena – čistota rukou, oděvu a jeho vhodnost, používání ručníků a kapesníků.

Poznáváme své tělo – správný životní styl (pohyb, otužování, odpočinek...).

Podporujeme pohybové aktivity dětí.

Koupání v přírodě – dbáme na bezpečnost (skákání do neznámé vody, potápění, plavání na dlouhou vzdálenost od břehu). První pomoc.

Vyprávíme si pohádky a příběhy ze života – jaká nám z nich plynou ponaučení.

Chráníme životní prostředí – co do přírody nepatří, nebezpečí ohně ve volné přírodě.

Třídíme odpad – recyklace, sběrný dvůr ve městě.

Pomáháme při úklidu svého bydliště a okolí školy.

Učíme se kolem sebe vytvářet příjemné životní prostředí.

Učíme se telefonovat na modelových situacích – zmiňujeme linku důvěry, dětské krizové centrum.

Jak se zachovat, když s námi naváže kontakt cizí člověk.

Co bych dělal, kdybych se ocitl v situaci – ztráta peněz, zabloudil jsem, nález peněženky a klíčů.

Vyprávíme si o životě naší rodiny a o tom, jak trávíme volný čas.

Správné a účelné využití volného času.

Povídáme si o profesích – volba povolání.

Doba Adventu a Vánoc, Velikonoce – tradice, zvyky a obyčeje.

Navštívíme místní knihovnu – učíme se vyhledávat potřebné informace.

Učíme se, jak můžeme pomoci handicapovaným lidem v našem okolí (Diakonie Rolnička).

Člověk a období jeho života – lidské hodnoty, úcta ke starší generaci.

Besedujeme o návykových látkách (alkohol, kouření) a jejich negativním vlivu na zdraví člověka.

2.2. Specifická prevence pro žáky ve výuce, reagující na individuální situaci ve třídě

(Aktivity které nejsou součástí učebního plánu a reagují na zvláštní situaci v třídním kolektivu či mezi třídními kolektivy, která byla zaregistrována na základě šetření ke zjištění situace ve škole, provedeného před zpracováním Strategie prevence např. pomocí dotazníku, diskuse atd. – viz blok A. Zmapování situace pro stanovení cílů Strategie prevence. Jedná se o programy cíleně zaměřené na řešení výskytu konkrétních SPJ- násilí, šikana, výskyt a zneužívání drog včetně alkoholu a tabáku, rasismus a jiné projevy netolerance, ... na které budou navazovat další aktivity podle aktuálního vývoje situace. Pro každý jednotlivý jev a třídu použijte samostatnou následující tabulku.)

Vyplývá z minulého školního roku nebo ze šetření na počátku nového školního roku

SPJ který bude řešen:	
Jak byla situace zjištěna:	
Kdo bude situaci řešit – jméno učitele nebo externího odborníka, organizace:	
Kdy bude situace řešena:	
S použitím jakých metod bude intervence vedena:	
Způsob ověření efektivity intervence:	

Při výskytu SPJ budeme postupovat na základě zkušeností z předchozích let a za pomoci příslušných odborníků/ viz bod V /, také s ohledem na metodická doporučení /viz přílohy, kontakty/. Nelze předem přesně uvést a popsat.

2.3. Jednorázové aktivity pro žáky

Název aktivity, akce	Datum	Realizátor
MINISTART – pobyt ve škole mimo vyučování, zážitková pedagogika, vytváření pravidel třídy, posílení soudržnosti kolektivu – 6.tř., popř. další třídy	září – listopad	TU, ŠMP, školní psycholog
Chování za mimořádných událostí , všichni žáci	září, červen	TU
Dospívám aneb život plný změn – 6.tř. dívky	listopad	MP Education p.Longinová
Na startu mužnosti – o dospívání – 6.tř. chlapci	listopad	MP Educacion p.Longinová
Čas proměn – mezi námi děvčaty dívky 7.tř.	listopad	MP Educacion p.Longinová
Vzdělání a řemeslo Č.B. , doplňkové aktivity k prevenci NL, žáci 9.tříd	listopad	VP, TU
PŘÍBĚHY BEZPRÁVÍ - film. příběh, lidská práva, beseda, 9.tř.	listopad	Jeden svět na školách, Mgr. Jináčková
Látkové a nelátkové závislosti – 8.tř. exkurze s programem prevence látkových a nelátkových závislostí	listopad	PhDr.M. Horecká, PORCETA, ŠMP
VZPoura úrazům -5.,8.a 9.tř, prevence úrazů, beseda	listopad, prosinec	ŠMP ,TU
Než užiješ alkohol, užij svůj mozek – 7.tř.	prosinec	SANANIM, Mgr. Radostová
BESÍDKY - mikulášské, vánoční, 1.- 5.tř.	prosinec	TU

Vánoce - nejkrásnější svátky v roce, besídky, třídní programy, posilování vztahů, 1.-9. tř.	prosinec	TU
LVZ – zážitková pedagogika, hry, soutěže , 7.tř.	leden	D. Vorlová
DEN NAŠÍ TRÍDY - celodenní program třídy a ve třídě, zážitková pedagogika, posilování pozitivních vztahů, příjemné sociální klima třídy, spolupráce, komunikace , 1.-9.tř.	leden	ŠMP, TU
Virtuální svět – 3.-6..třídy - program PP -poznat hranice virtuálního světa s ohledem na manipulativní zájmy těch, kdo se v něm pohybují, dát prostor vlastnímu úsudku a uvědomění si, kam až tento způsob komunikace může vést	leden, únor, březen	PORTUS Prachatice
Vandalismus – beseda se strážníkem, 7.třídy	únor	p. Drs, ŠMP
Bezpečí v dopravě - beseda se strážníkem, 6.třídy	únor	p. Drs, ŠMP
Právní vědomí mládeže - program -8.třídy	březen	PORCETA, TU
Trestní právo, trestní odpovědnost, nebezpečí NL – 9.tř. přednáška a beseda se soudcem	březen	ŠMP Mgr. Jerman
AURITUS, K centrum Tábor – intenzivní interaktivní program prevence zneužívání NL - 9.tř.	duben	ŠMP
DEN ZEMĚ –OŽP, spolupráce, společné plánování, odpovědnost, 1.-9.tř.	duben	L. Kubešová, E. Radostová, TU
Čarodějnice , 4.tř.	duben	TU
DEN DĚTÍ TROCHU JINAK - originální program třídy, zážitková pedagogika ,1.-9.tř.	červen	TU
ŠKOLNÍ LEHKOATLETICKÁ OLYMPIÁDA - zdravé fandění, sport jako koníček, zábava, životní styl, 1.-9.tř.	červen	uč. Tv, TU.
O POHÁR STAROSTY - zdravá soutěživost	září, červen	uč. Tv, TU
EXKURZE, VÝLETY TRÍD - vzájemné poznávání, pomoc, tolerance, posilování a rozvoj dalších sociálních dovedností, komunikace, upevňování kolektivních vztahů, zážitkové techniky, relaxace	v průběhu roku	TU
Besedy se strážníky městské policie na téma osobní bezpečí, bezpečí v dopravě, chování za mimořádných situací, veřejný pořádek, vandalismus 1.-9.tř./dle zájmu, potřeby/	v průběhu roku, dle zájmu a potřeby	TU, ŠMP

IV. OSTATNÍ AKCE V OBLASTI PREVENCE SPJ

Dlouhodobé programy:

-MINISTART a Naše třída – intervenční programy pro žáky 6.tříd
/září-listopad, práce se třídou a vedení TU, šk. psycholog.../

VZPoura úrazům

- prevence úrazů
- besedy, programy ve třídách v ambasadory VZP /vozičkáři/
- pracovní sešity, videa v průběhu celého školního roku
/ŠMP, TU/

- zapojení do projektu **JEDEN SVĚT NA ŠKOLÁCH, ČLOVĚK V TÍSNI** - cílem programu je prostřednictvím projekcí dokumentárních filmů a dalších audiovizuálních materiálů, následných diskusí, doprovodných publikací, simulačních her a interaktivních metod výuky vychovávat mladé lidi k tolerantní interkulturní komunikaci, vzdělávat je v oblasti ochrany **lidských práv a rozvojové pomoci**. /ŠMP, J. Jináčková/

- **AKTIVNÍ ŠKOLA** – www.proskoly.cz – **PRO ŠKOLY** – server pro podporu žáků základních a středních škol – sociometrické dotazníky- klima třídy a školy, testy k volbě povolání apod.

V. SPOLUPRÁCE S ODBORNÍKY A OKOLÍM ŠKOLY

Organizace	Jméno odborníka	Kontakt (adresa, telefon, e-mail)
PPP v Táboře- okr. Metodická prevence RCH	Ing. M. Váchová	monika.pychova@pppcb.cz
SVP Tábor /Černovice/	PhDr. Marta Franclová /603 213 104/	Tábor, ul. Vídeňská 2761, sídl. Nad Lužnicí 604 256 773
AURITUS, K- CENTRUM v Táboře	Mgr. Marie Pellarová	739605834, 381255999 auritus@tabor.charita.cz
PPP v Táboře – psycholog	Mgr. J. Bláhová	julie.blahova@pppcb.cz
ANA Tábor, adiktologické centrum	Josef Kačírek	https://www.anatabor.cz/ tel. 381211627 ana@anatabor.cz
Psychiatr pro děti i dospělé	MUDr. Lenka Trantýrová	Nemocnice Tábor 381 608 111, soukr. ordinace - ZZZ Zdravex, Sez. Ústí 723 927 820
Psychiatr pro děti	MUDr. Pavlína Kristenová	Nemocnice Tábor 775 897 486
Policie ČR Soběslav	Bc. Radek Hitmar	974 238 740
Policie ČR Tábor, ČB	Mgr. Lenka Pokorná	724250845
Městská policie Soběslav	p. M. Drs	602 491 567
Psycholog, etoped, lektor	PaedDr. Z. Martínek	zdenmarti@seznam.cz
KDMS Soběslav	p. J. Palasová	jarka.palaso@seznam.cz
SPARTAK Soběslav	p. Pánek	381 521 220, 603 271 268
SEMAFÓR o. s. Veselí n. Lužnicí	p. S. Kadlecová	semafor.os@volny.cz
Městský úřad Soběslav	Ing. J. Bláha, Mgr. P. Lintner	381 508 111, 381 524 143
PPP Soběslav	Mgr. B. Bradáčová	731 841 015
Sociálně zdravotní odbor Městský úřad Soběslav	p. J. Brožová /náhradní rodinná péče/ Bc. M. Matějková /kurátorka/	381 508 135 brozova@musobeslav.cz 381 508 137 matejkova@musobeslav.cz
Etoped, lektor PORCETA Tábor	PhDr. Horecká	777 882 002
Středisko výchovné péče ČB	dle jednotlivých případů, Mgr. Milan Habrda	386 355 888, 724569 351

PORTUS Prachatice	Ing. Petr Šmíd	www.portusprachatice.cz
Psychologická, pedagogická a právní poradna Praha- Motol	JUDr. Karel Kašpar, PaedDr. Z. Kašparová	www.pppk.cz
Lékařka pro děti a dorost	MUDr. Y. Fialová	381 521 237
RADOST – rodinné centrum Tábor, rodinné a individuální poradenství	Mgr. Monika Macáková	778 407 724 www.rcradost.cz
THEIA - krizové centrum Č. Budějovice	Mgr. A. Šimová	775 202 421
META o.s. Jindřichův Hradec	Mgr. B. Havlová	havlova@osmeta.cz 775 567 703 /706/
ELROND z. ú. Příbram	PhDr. Mgr. Eva Burdová, MBA	burdova@elrondos.cz +420 773 587 552
DHS- právnické a poradenské služby ve škole	Mgr. Ladislav Dvořák /právník/	dvorak@kancelardhs.cz

VI. EVIDENCE A EFEKTIVITA

- vedení deníku ŠMP
- vedení záznamů o výskytu RCH - u ŠMP, VP a TU
- dotazníky, ankety pro učitele i žáky a další způsoby vyhodnocování aktivit
/ např. diskuse, rozhovor, volné psaní jako následná reakce na realizované aktivity,
sociometrie - Naše třída a další /
- uložení výsledků některých aktivit – u realizátora akce, ŠMP, TU, šk. psychologa...
- vedení záznamů z jednání s rodiči- u školního psychologa, ŠMP,VP, TU, kontrola plnění
uložených úkolů
- pravidelná zpráva ŠMP v rámci pedagogických porad
- spolupráce ŠMP a pedagogů při přípravě nové Strategie prevence, hodnocení prevence,
přípravě a vyhodnocování aktivit
- systém Výkaznictví

VII. ZÁVĚREČNÉ INFORMACE

	Datum	Podpis ředitele školy
Seznámení ředitele školy se Strategií prevence		
Seznámení pedagogického sboru školy se Strategií prevence		

Přílohy

1. Stadia šikanování
2. Protektivní a rizikové faktory
3. Přímé a nepřímé varovné signály šikanování
4. Postupy pro vyšetření a řešení šikany
5. Informační leták pro žáky
6. Návykové látky
7. Záškoláctví
8. Krádeže
9. Vznik škody

PŘÍLOHA 1:

Stadia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizováni žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případech, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

(Kolář, 2011)

PŘÍLOHA 2: Protektivní a rizikové faktory

úroveň	protektivní faktory	rizikové faktory
společnost, komunita	<ul style="list-style-type: none"> • nastavení hodnot ke vzdělání, podpora autority školy a pedagoga; • příležitosti pro pozitivní angažmá dětí, např. nabídka mimoškolních aktivit pro trávení volného času dětí a mladých lidí; příležitosti pro účast na rozhodování pro děti, na utváření kultury a prostředí; • nabídka služeb pro ohrožené rodiny a děti; nabídka služeb pro žáky a pedagogy ohrožené násilím ve škole, nabídka vzdělávacích programů pro pedagogy i zákonné zástupce apod.; • spolupráce školy s organizacemi, které mohou pro prevenci a intervenci v problematice šikany vytvářet síť pomoci; • podpora kooperace, tolerance, respektu a důstojné mezilidské vztahy a úcta k životu druhého člověka 	<ul style="list-style-type: none"> • koncentrace rodin ohrožených chudobou, bezdomovectvím, sociálním vyloučením, národnostních menšin a etnik; • nízká podpora školy ze strany zřizovatele a deficitní deklarace a podpora hodnot vzdělání, dobrého klimatu, bezpečí a spoluodpovědnosti; • nevhodné nastavení financování škol, nedostatečná kvalita přípravy budoucích učitelů, nastavení legislativy, kurikula; • neexistující nebo nekvalitní služby pro děti, rodiny i pedagogy; • nedostupné vzdělání pro pedagogy (finančně, vzdálenost, dostupnost...); • malá spolupráce mezi školou a organizacemi v regionu
škola	<ul style="list-style-type: none"> • způsob vedení školy ze strany ředitele a zástupců podporuje vytváření kooperativního, respektujícího a pozitivního sociálního klimatu ve škole; • přiznání možnosti výskytu násilí vůči pedagogovi, zajištění informovanosti o problematice; monitoring varovných signálů šikany ve škole; • deklarované a sdílené odmítnutí násilí na škole směrem k žákovské i rodičovské populaci (pro rozvoj šikany jsou důležité postoje a reakce ostatních); včasné a adekvátní řešení při výskytu násilí; • jasné rozdělení kompetencí a odpovědností v udržování dobrého sociálního klimatu na škole; • nastavení jasných pravidel v chování na celoškolní i třídní úrovni a jejich důsledné dodržování; • nastavení adekvátních opatření a sankcí při nedodržování pravidel v chování, jejich důsledné dodržování (avšak bez podpory dobrého sociálního klimatu jednostranný akcent na tresty naopak zvyšuje pravděpodobnost výskytu šikany); • funkční bezpečnostní a krizové plány; • dostatečný monitoring fyzických prostor ve škole, která jsou vnímána 	<ul style="list-style-type: none"> • nejasné nastavení nebo nedůsledné dodržování pravidel chování a sankcí za nevhodné chování ve škole (žákům nakonec nehrozí nic, co by je od činu odrazovalo), zejména na středních školách; • chybějící nebo nejasné směrnice školy pro udržování bezpečí a řešení krizových situací; nevyhraněný postoj k násilí ze strany vedení školy - projevy násilí ve vztahu k pedagogovi/žákovi bývají přehlíženy, bagatelizovány nebo zakrývány; • ze strany vedení a dále pedagogů nedostatečně deklarovaná (k pedagogům, rodičům, žákům) a sdílená hodnota bezpečí a dobrého klimatu na škole; • posměch, dehonestující komentáře, nevhodné, neuctivé chování mezi žáky, pedagogy, a pedagogy a žáky navzájem; • nevhodně uplatňovaná kritika, sarkasmus, předsudky a stereotypy (mohou podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování žáků jejich spolužáky) projevy nerespektu k autoritám ze strany žáků jsou obecně ve škole pojímány jako norma; • negativní nebo ponižující komentáře vedení nebo ostatních pedagogů na účet jiného učitele před studenty; • nedůvěra mezi pedagogy navzájem a nespolupracující prostředí;

	<p>jako méně bezpečná, a přijetí bezpečnostních opatření;</p> <ul style="list-style-type: none"> • schopnost sebereflexe učitele (např. vědomí vlastních postojů, stereotypů a předsudků); • podpora učitelů v rozvíjení jejich kompetencí v zacházení s obtížnými třídními kolektivy; • intervize, supervize či mentoring učitelů; • převládající atmosféra důvěry a spolupráce v pedagogickém sboru, která zvyšuje pravděpodobnost včasného odhalení vznikajícího problému 	<ul style="list-style-type: none"> • žáci jsou svědky agresivního chování mezi dospělými (bossing, mobbing, dehonestace pedagoga rodiči před dítětem apod.); • neřešená šikana mezi dětmi; • obava vedení školy o její pověst, pokud se na škole objeví šikana; • koncentrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
<p>výuka a třídní management</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapojování žáků do aktivit třídy a školy a posilování jejich pozitivní vazby na školu; • vedení hodiny pedagog staví na silných stránkách žáků, žáci zažívají ocenění; • dodržování dohodnutých pravidel; • výuka je přibližována běžnému životu žáků a pedagog hledá cesty pro zaujetí výukou; • pedagog používá vhodně humor při výuce a vyhýbá se sarkasmu nebo ironii vůči žákům; • chová se konzistentně, spravedlivě a s respektem k individuální situaci každého žáka 	<ul style="list-style-type: none"> • nevhodný styl managementu třídy ze strany pedagoga, např. autoritářský přístup, kdy je žák zatlačován do kouta, zastrašován, zesměšňován, ponižován, záměrně frustrován, nebo naopak bezhraniční, příliš benevolentní a kamarádský přístup; • nízká schopnost vytvořit motivující a zajímavý program ze strany pedagoga; • malá možnost zažívat úspěch pro žáka; • opakovaně nedůsledné, neadekvátní (např. přehnané) nebo nerovné (každému jiným metrem) reakce na porušení pravidel a/nebo neúspěch ze strany žáků nebo rigidní zachovávání pravidel bez ohledu na variabilitu situací; • nezkoumání motivace žáka k určitému jednání; • nevhodné složení třídy
<p>interakce mezi učitelem/ učiteli a žákem/žáky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vnímavý učitel, který nevstupuje se žáky do konfliktu, se stará o to, aby se v základní míře žáci ve škole cítili dobře; • pohotově reaguje na agresivní narážky nebo výpady žáků či studentů; • chrání si své hranice a nepřekračuje ani hranice ve vztahu k žákům; • je konzistentní v nastavování a udržování pravidel 	<ul style="list-style-type: none"> • konfliktní vztahy mezi žáky a učitelem; • malá pohotovost učitele čelit konfrontaci ze strany žáků nebo limitovaná schopnost poznat nebo reagovat na překročení vlastních hranic; • ignorování nebo vlastní bagatelizace prvotních projevů konfrontace nebo ne-respektu pedagoga žáky; • ztráta pocitu dobrého místa ve škole ze strany učitele a/nebo žáka (např. cítí se odmítán, vylučován apod.); • příliš osobní vztahy učitele s žáky; šikanující chování ze strany pedagoga vůči některému z žáků

PŘÍLOHA 3: Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, štouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálady;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

PŘÍLOHA 4: Postupy pro vyšetření a řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
<ol style="list-style-type: none"> 1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); 5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: <ol style="list-style-type: none"> a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody: <ol style="list-style-type: none"> a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídní hodina: <ol style="list-style-type: none"> a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou. 	<p>A. První (alarmující) kroky pomoci</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí <p>B. Příprava podmínek pro vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy; 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům <p>C. Vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) <p>D. Náprava</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Komentář k jednotlivým krokům postupů viz kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011)

PŘÍLOHA 5:

Informační leták pro žáky

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál.?

Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto?

**PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ
(ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE, ŠKOLNÍM PSYCHOLOGEM,
VÝCHOVNÝM PORADCEM)!**

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepříjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nešíkali si tě.

Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškození věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“

Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

- Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci, bude ti věřit a neprozradí tě.

- Svěř se svým rodičům.

- V případě, že nenajdeš odvahu říct to ani svým rodičům, zavolej na pražskou Linku bezpečí, telefon 800 155 555 nebo 116 111. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu. Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.

Návykové látky

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- (1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- (2) Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- (3) Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
- (4) V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc nebo od jiných subjektů nebo školských zařízení.
- (6) Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem.

Konzumace alkoholu ve škole

- (1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- (2) Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- (3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- (4) V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- (5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (např. okolnosti konzumace alkoholu, zda byly realizovány orientační testy na alkohol a s jakým výsledkem, viz níže bod 12), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- (6) V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

- (7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
 - (8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
 - (9) Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
 - (10) V případě žákova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 12) Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Za rizikové a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

Nález alkoholu ve škole

- (1) V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:
 - a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
 - b) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
 - c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
 - d) Zpracují stručný záznam o události.
- (2) V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:
 - a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - b) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
 - c) O nálezů sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
 - d) O nálezů vyrozumí zákonného zástupce nezletilého žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož nezletilého žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
 - e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- (1) Školním řádem škola stanoví zákaz užívání návykových látek (dále jen NL) a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.
- (2) Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení NL a jedů podle §187 a § 188 trestního zákona a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazít takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace NL ve škole

- (1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- (2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- (3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- (4) V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- (5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- (6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.
- (7) V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- (8) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- (9) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

- (10) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- (11) V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- (12) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.
- (13) Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

Distribuce NL ve škole

- (1) Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- (2) Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přešůpek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- (1) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- (2) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- (3) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy, událost písemně záznamenají
- (3) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit

látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezu ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezu sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že **některý z žáků má NL u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

PŘÍLOHA 7:

Záškoláctví

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga

Záškoláctví bývá často nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či ve výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména děti, které se subjektivně cítí neúspěšné, nezařazené ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují.

Jedním z hlavních úkolů pro učitele, rodiče, případně i pro psychology je vyšetření příčin záškoláctví. Ty jsou různé a nelze doporučit jediné, univerzální řešení. Náprava již rozvinutého záškoláctví bývá velmi obtížná, proto by měla být jeho předcházení věnována maximální pozornost. Prvním krokem k nápravě je problém včas rozpoznat a porozumět individualitě dítěte. Nezbytnou podmínkou pro hledání účinných strategií k postupnému překonávání vzniklých obtíží je spolupráce rodičů, učitele a i poradenských pracovníků školy. Chceme-li zvolit správný způsob pomoci a integrovat žáky zpět do školy, musíme vzít v úvahu rozdíly mezi záškoláky a dětmi odmítajícími školu. Doporučujeme následující postup s ohledem na cílovou skupinu, se kterou pracujeme.

Kontakt s dítětem:

- nutné je komunikovat přátelsky, bez hodnocení a odsuzování
- hovořit zásadně o konkrétním chování, bez nálepkování dítěte
- nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
- zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
- společně hledat cesty k nápravě
- má-li dítě dobrou vůli chovat se lépe, připravit mu pro to podmínky v rodině i ve škole /tato dobrá vůle nesmí být promarněna/

Rodiče:

- vyjádřit porozumění jejich emocím
- vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
- přeznačkovat chování dítěte /způsob komunikace mění vnitřní postoj/
- vést k porozumění motivaci chování dítěte
- soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace
- na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto
- dohodnout se na následném sezení k reflexi, jak dohodnutá opatření fungují případně k hledání dalších možností

Učitelé:

- způsob komunikace o dítěti shodný jako při komunikaci s rodiči
- vysvětlovat motivaci chování dítěte v souvislosti s rodinným prostředím a výchovným přístupem rodičů, aby učitel mohl chování dítěte hlouběji chápat
 - vést k dlouhodobé podpoře dítěte, které má snahu zlepšit svoje chování, nebrat to jako samozřejmost, ale oceňovat, povzbuzovat

Dle Lazarové B. doporučené postupy pro učitele:

1. Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.
2. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.

3. Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislosti, spolupracovat s PPP a dalšími centry pomoci.
4. Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.
5. Pomoci dítěti při návratu do třídy. Doprovodit ho při prvním vstupu do kolektivu. Nemluvit o tom. K vyřešenému případu se již nevracet a neprojevat nedůvěru. Domluvit se s rodiči na těsném kontaktu, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.
6. Učitel se musí zamyslet nad vlastními pocity ve vztahu k problémovému žákovi. Měl by smazat všechny předchozí špatné zkušenosti s ním, zbavit se předsudků a postavit všechny žáky na stejnou „startovní čáru“.

Nevhodné postupy

Za nejrizikovější v rámci prevence a řešení záškoláctví na školách a školských zařízeních:

- nedůslednost učitelů v dodržování školního řádu, nastavených pravidel tříd, špatná komunikace s vedením školy, kolegy, žáky
- nejednotný přístup v dodržování nastavených pravidel ve vztahu k řešení záškoláctví
- nekompetentní (mocenská, neprofesionální, žádná) komunikace s rodiči, zákonnými zástupci žáků
- obavy ze setkání s rodiči

O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.

Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena), popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.

Pokud žák řádně neplní povinnou školní docházku, může mu být uloženo některé z výchovných opatření, o nich pojednává § 31 školského zákona. Výchovným opatřením v systému základního vzdělávání je speciálně věnována Vyhláška č. 48/2005 Sb., § 17. Pokud žák poruší povinnosti stanovené školním řádem, lze mu podle závažnosti tohoto provinění uložit napomenutí třídního učitele, důtku třídního učitele nebo důtku ředitele. Pravidla pro jejich ukládání stanoví školní řád. (Tato opatření zpravidla předcházejí před snížením stupně z chování.) Třídní učitel oznamuje uložení důtky třídního učitele řediteli školy. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání na pedagogické radě. Uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody se neprodleně oznámí žákovi a jeho zákonnému zástupci. Zaznamenává se do dokumentace školy.

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin**, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) orgánu sociálněprávní ochrany dětí. V rámci sociálněprávní ochrany se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami závažného rázu zabývají **kurátoři pro děti a mládež**. Jejich úkolem je v tomto případě řešení případů záškoláctví ve spolupráci s rodiči a se školou. Postupují mj. podle zákona č. 359/1999Sb., o sociálněprávní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Oznámení školy o zanedbání školní docházky je přiděleno referentovi, který projednává přestupky (kurátor pro děti a mládež oznámení dostane jen na vědomí.) Ten zváží, zda jde o přestupek nebo se může jednat o trestný čin. (V tomto případě se věc posílá na příslušné oddělení Policie ČR). Pokud si referent není zcela jistý, posílá věc k posouzení státnímu zástupci na Okresní státní zastupitelství. Po prostudování oznámení, pokud jsou materiály o vině rodičů dostačující a referent usoudí, že je již není třeba předvolat, proběhne zkrácené příkazní řízení, při němž se bez nařízení jednání vydá rozhodnutí (“příkaz“) o vině rodičů nebo zákonných zástupců. Mohou dostat napomenutí nebo pokutu do výše 3 tisíc Kč. V tomto případě se náhrada nákladů na řízení neplatí. Kdyby s příkazem zákonní zástupci nesouhlasili a odvolali se, příkaz by se zrušil a proběhlo by nezkrácené příkazní řízení. To bývá zahájeno také v případě, jsou-li o vině rodičů pochybnosti. Jde o ústní jednání. Zákonní zástupci jsou předvoláni jako obvinění. Za nezkrácené řízení se platí také náhrada nákladů řízení ve výši 1000 Kč (lze odpustit, nutno zdůvodnit). Pokud vyjde najevo, že rodiče nejsou vinni, řízení se odloží nebo zastaví (např. v případě, když rodiče dítě do školy vodí a ono pak opakovaně utíká). Je třeba rozlišovat, zda se jedná o **nedbalost** nebo **úmysl neposílat dítě do školy**.

V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, pokud již byli zákonní zástupci pravomocným rozhodnutím správního orgánu postiženi pro přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo je-li neomluvená absence žáka příliš vysoká, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Případ je řešen na obvodním oddělení policie ČR podle místa trvalého bydliště žáka jako trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže. Policie ČR vychází z Trestního zákona (Zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a Trestního řádu (Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů). Problematika záškoláctví je obsažena přímo v trestním zákoně (Trestné činy proti rodině a mládeži), kde je podrobně popsána skutková podstata trestného činu včetně trestních sazeb. (Kopie hlášení o zanedbání školní docházky se zasílá okresnímu nebo obecnímu úřadu). Nasvědčují-li skutečnosti tomu, že jde o trestný čin, zasílá Policie ČR případ soudu. Ani u soudu nemusí vždy proběhnout jednání. Někdy jde pouze o příkazní řízení (nikdo není předvolán). Pouze v případě, že je vyslýcháno dítě jako nezletilý svědek, je přizván k účasti na soudním řízení kurátor pro děti a mládež. Ten v obou případech vždy obdrží kopii rozsudku. Podle rozsudku se pak procuje s rodinou a dítětem.

V odhalování záškoláctví pomáhají také městští strážníci. V případě, že strážník při kontrolní činnosti zjistí, že dítě v dané době má být ve škole a není, zjistí totožnost dítěte, kontaktuje zákonného zástupce, o skutku sepíše úřední záznam, který předá řediteli školy a orgánu sociálněprávní ochrany dětí. V případě, že se jedná o podezření z trestného činu, předá strážník tuto skutečnost Policii ČR.

PŘÍLOHA 8:

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- (1) O události poříditi záznam na základě výpovědi poškozeného.
- (2) Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
- (3) V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byli pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

PŘÍLOHA 9:

Jak postupovat při vzniku škody

- (1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- (2) V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- (3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.